

ชื่อเรื่อง การสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารด้วยระบบการเรียนรู้แบบไฮบริดของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Title Teaching Thai for Communication Course through UTCC Hybrid Learning System

ชื่อผู้เขียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์แก้วตา กรุงวงศ์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
E – mail: kaewta_kru@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้พัฒนา UTCC Hybrid Learning System ขึ้นโดยมีรูปแบบการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบ e – Learning มีบทเรียนออนไลน์ (Online) กับ การเรียนการสอนในชั้นเรียน (Face-to-Face) วิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเป็นวิชาบังคับของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ใช้ระบบ UTCC Hybrid Learning System เช่นกัน บทเรียนออนไลน์ (Online) มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นมโนทัศน์ (Concept) นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และตามศักยภาพที่มี ก่อนเข้าชั้นเรียนนักศึกษาต้องศึกษาบทเรียนออนไลน์ (Online) ที่อยู่ในระบบ LMS (Learning Management System) ล่วงหน้า ส่วนบทเรียนในชั้นเรียน (Face-to-Face) มีเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นประเด็นการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันโดยใช้เทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ แต่ละบทเรียนมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ทั้งในรูปแบบของโปรแกรมการนำเสนอ (PowerPoint) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet) และการใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ประกอบ การเรียนการสอนในระบบ UTCC Hybrid Learning System นักศึกษาจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของตนเองได้ หากมีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง มีการศึกษาบทเรียนด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ตลอดจนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญในสังคมยุคใหม่เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การเรียนการสอนเช่นนี้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด (Thinking System) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: การสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ระบบการเรียนรู้แบบไฮบริดของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Abstract

“UTCC Hybrid Learning System” was initiated by the University of the Thai Chamber of Commerce with the aim to integrate e-Learning and face-to-face instruction. The course “HG001 Thai for Communication,” which is a required course for all first-year students, is designed to be part of this innovative learning system. Students can access their online lessons uploaded in the University’s Learning Management System (LMS) anywhere and anytime they want to. Even though the contents presented in the online lessons are mostly conceptual, these lessons are well-designed and various forms of internet resources and multimedia presentations are used to attract learners’ attention. Learners will be assigned to study online lessons before attending their class. In-class lessons are designed to develop learners’ analytical and critical thinking. PowerPoint, the internet, and various forms of multimedia are used. Learner-centre is the main teaching approach used in classroom to ensure that learners have a chance to take part in lessons and interact with their colleagues. Through this hybrid learning system, the students can improve their learning ability. However, they need to possess good learning behaviors like being well-disciplined or being well-prepared. Besides, they need to attend their classes regularly and take part in classroom activities. Essential life skills in modern society are also mastered through this hybrid learning system. In conclusion, the hybrid learning system can stimulate students’ active learning skills as well as their thinking systems.

Keywords : Teaching Thai for Communication Course, UTCC Hybrid Learning System

บทนำ

แม้ว่าทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งและต่อเนื่อง แต่ก็ใช้หลักการยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ;2550:47) ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายที่จะได้รับผลกระทบจากการพัฒนา และเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้เพื่อนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบและระมัดระวัง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและตัดสินใจได้ ภายใต้หลักความพอประมาณที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียรซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่จะช่วยให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า คนไทยมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น การพัฒนาด้านการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว อัตราส่วนการเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.3 แต่คุณภาพการเรียนยังเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญสูง โดยเฉพาะการขาดความเข้มแข็งด้านความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 48)

แนวทางของการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) นั้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ มุ่งให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ตามความเหมาะสมของคนทุกกลุ่มทุกวัย เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง มีทักษะ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม มีข้อมูลแสดงว่า ปัจจุบันคนไทยได้รับโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22 ของหมู่บ้านทั่วประเทศมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีมากขึ้นแต่ยังคงต่ำอยู่เมื่อเทียบกับเคียงกับสังคมโลก คนไทยมีคอมพิวเตอร์ใช้ 57 เครื่องต่อประชากรพันคน ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีอัตรา 763 เครื่องต่อประชากรพันคน การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 116.7 คนต่อประชากรพันคน แต่ยังคงต่ำกว่า 6 เท่าเมื่อเทียบกับประเทศไอซ์แลนด์ซึ่งเข้าถึงเครือข่ายสูงที่สุดในโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 48)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญยิ่งของการพัฒนามนุษย์ให้เจริญงอกงามไปสู่ความสมบูรณ์พร้อมของชีวิต คือ เป็นคนดีคนเก่งที่มีความสุขและมีความใฝ่รู้ โลกยุคใหม่เป็นโลกแห่งความรู้ ผู้ที่จะประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของโลกยุคใหม่ได้อย่างสง่างามต้องเป็นคนที่มีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ มีไหวพริบ รอบรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้และใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) มหาวิทยาลัยย่อมมีพันธกิจที่จะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะชีวิต มีทักษะในการทำงาน ควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รูปแบบการเรียนรู้เดิมมีพื้นฐานความเชื่อว่า สมอเป็นพื้นที่ว่าง ๆ การเรียนรู้จึงมาจากการสอนในสถาบัน การศึกษา การเรียนรู้ในระบบเดิมมีการท่องจำเป็นหัวใจของการเรียนรู้ เน้นความสำเร็จทางด้านการศึกษาวิชาการเป็นหลัก ไม่ได้เน้นให้เรียนรู้ทักษะชีวิตและทักษะที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ (ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์และอุษา ชูชาติ 2545: 11) การเรียนรู้เช่นนี้จะพัฒนาผู้เรียนให้เชี่ยวชาญรอบรู้ในวิชาการเฉพาะด้าน แต่ไม่สามารถช่วยในการตัดสินใจเรื่องที่ยาก ไม่ช่วยในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และปัจจุบันจะไม่สามารถอยู่ในโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความเปลี่ยนแปลงได้

ในโลกของข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้แทบทุกแห่ง ทุกสถานที่ ไม่ได้เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โลกแห่งอนาคตเป็นสังคมของผู้มีความรู้สร้างสรรค์ในวงกว้าง พัฒนาตนเองได้จากการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในโลกที่ซับซ้อนและท้าทายมากขึ้น จะต้องแก้ปัญหาที่เคยคิดว่า แก้ไม่ได้และทำให้เกิดประโยชน์แก่ทุกคน เป็นทักษะของการถ่ายโอนความสามารถในสถานการณ์หนึ่งไปประยุกต์ใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่งนั่นเอง

ดังนั้น ท่ามกลางเทคโนโลยีแห่งการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนไม่ได้มีบทบาทในการเป็นผู้บอก เช่นเดิมอีกต่อไป อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งภารกิจเหล่านี้จะดำเนินไปได้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากมหาวิทยาลัยตั้งแต่ระดับนโยบาย มีการบริหารจัดการ มีทรัพยากรเพียงพอ ตลอดจนมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร

ระบบการเรียนแบบไฮบริดของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (UTCC Hybrid Learning System)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้พัฒนา UTCC Hybrid Learning System ขึ้นโดยมีรูปแบบการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบ e-Learning มีบทเรียนออนไลน์ (Online) กับการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Face-to-Face) หลักการของการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดจากปรัชญา Constructivism ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้

โครงสร้างของบทเรียนภายใต้ UTCC Hybrid Learning System เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ผู้สอนและระหว่างนักศึกษาด้วยกัน โครงสร้างของบทเรียนในระบบนั้น นักศึกษาสามารถซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้เครื่องมือสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Webboard, Chat Room, e-Mail ได้ ส่วนในชั้นเรียน นักศึกษาจะร่วมกิจกรรมในชั้นและทำแบบฝึกหัด การเรียนการสอนเช่นนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและสร้างความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติ ลดกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว เป็นการให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด (Thinking System) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้มากขึ้น

ลักษณะของบทเรียนมี 2 ส่วน ดังนี้

1. บทเรียนออนไลน์ (Online) บทเรียนนี้มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นมโนทัศน์ (Concept) ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้เรียบเรียงให้อ่านเข้าใจง่าย นักศึกษาสามารถเรียนรู้ในเบื้องต้นด้วยตนเองได้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจขั้นต้น กระบวนการเรียนการสอนเริ่มจากการที่นักศึกษาต้องศึกษาบทเรียนออนไลน์ (Online) ที่อยู่ในระบบ LMS (Learning Management System) ก่อนเข้าชั้นเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจเนื้อหาพื้นฐาน (What) การเรียนในลักษณะเช่นนี้ นักศึกษาสามารถเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และตามศักยภาพที่มี และเมื่อเข้าเรียนในชั้นเรียน นักศึกษาต้องสามารถตอบคำถามสั้น ๆ (Quiz) ได้โดยใช้อุปกรณ์ My Choice Clicker* และ Smart Card

2. บทเรียนในชั้นเรียน (Face-to-Face) บทเรียนนี้มีเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นประเด็นการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามเชิงลึก ตลอดจนการพิจารณาปัญหาและการแก้ไข โดยใช้เทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ทั้งการบรรยาย การอภิปราย การแก้ปัญหา กรณีศึกษา การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

ในการเรียนการสอนทั้ง 2 ส่วน อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้บทเรียนที่มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ทั้งในรูปแบบของโปรแกรมการนำเสนอ (PowerPoint) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet) และการใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ประกอบ

* My Choice Clicker เป็นนวัตกรรมที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยค้นคว้าขึ้น อาจารย์ผู้สอนสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยทางในการติดต่อสื่อสาร (Collaborative Tool) ที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น หรือทดสอบผู้เรียนในชั้นเรียน โดยการตั้งคำถามสั้น ๆ (Quiz) ให้ผู้เรียนตอบโดยการกดคำตอบ ระบบจะช่วยเหลือเก็บคะแนน ซึ่งสามารถแสดงผลการตอบเป็นรายชื่อ แสดงผลรวมของการตอบ สามารถแสดงผลเป็นกราฟหรือแสดงคำร้อยละ ตลอดจนบันทึกคะแนนเก็บไว้

การเรียนในระบบ UTCC Hybrid Learning System นักศึกษาจะได้เรียนทั้งในชั้นเรียน (Face-to-Face) และนอกชั้นเรียน (e-Learning) วิธีนี้นักศึกษาสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของตนเองได้ หากมีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง มีการศึกษาบทเรียนด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ตลอดจนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญในสังคมยุคใหม่เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

การเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ในยุคสังคมข่าวสารเช่นทุกวันนี้ มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความเปลี่ยนแปลง มีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ หากการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพจริงและขาดการเน้นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จะส่งผลให้ผู้เรียนขาดความสามารถในการปรับตัวและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม

สมองเป็นอวัยวะที่มีศักยภาพในการคิดและการเรียนรู้ เซลล์สมองทำหน้าที่รับรู้และเรียนรู้ได้โดยธรรมชาติ จากนั้นจะเก็บเกี่ยวข้อมูลรอบตัว วิเคราะห์และสร้างความรู้จากกระบวนการคิด มนุษย์จึงสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่และพัฒนาตนเองจากการคิดได้มากมาย การฝึกฝนให้ใช้สมองคิดเท่ากับเป็นการฝึกสมองให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ รศ.พญ. ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์และอุษา ชูชาติ (2544: 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้สมองสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดว่า การเรียนรู้ต้องเป็นเรื่องของการรู้จักคิด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น จึงจะถือว่าเรียนรู้เป็น นั่นคือ ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด สามารถรับรู้ คัดคะเนและใช้เหตุผลข้อมูลพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่าง ๆ ว่าจะอะไรคือความจริง อะไรคือความถูกต้อง คิดด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ใช้สติปัญญาไตร่ตรองมากกว่าการใช้อารมณ์

หากกล่าวถึงระบบการศึกษาแบบเดิมมักจะมีผู้ชี้ชัดว่า ไม่ได้จัดการเรียนรู้ให้คนคิดเป็นแต่เป็นการสอนให้ท่องจำ ส่วนในยุคปฏิรูปการเรียนรู้เช่นปัจจุบันได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้รู้จักคิด รู้จักแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ แต่ที่จริงแล้ว ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล คมชัด รอบคอบ ตรงประเด็น เป็นธรรม ไร้อคติยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547: 12) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนสอนทั่วไปยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างชัดเจน

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรณี วรรณเลิศลักษณ์และพรรณิ สินธพานนท์(2551: 8) เสนอหลักการสำคัญที่สามารถใช้เป็นแนวทางช่วยสร้างผู้เรียนให้มีทักษะทางการคิด ดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออก ทั้งด้านการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้ตอบหรือตั้งคำถาม
2. ฝึกให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ของตนเองจากประสบการณ์ที่หลากหลายมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ
3. ฝึกให้รู้จักรับข้อมูล ข่าวสาร รวบรวมประเด็น คัดเลือกข้อมูล จัดเข้าพวก ลำดับเหตุการณ์ เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง วิเคราะห์รายละเอียดเชื่อมโยงความเกี่ยวเนื่องได้
4. ฝึกให้ผู้เรียนสามารถใช้เหตุผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ลงความเห็น วินิจฉัยหลักการใหม่ ๆ ใช้วิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล
5. ฝึกให้รู้จักสืบค้น รู้จักขอบเขตของข้อมูล ตั้งประเด็นปัญหา วางแผนเพื่อการวิจัย การพยากรณ์ผลลัพธ์ คัดคะเนผลข้างเคียง สรุปและพัฒนาแนวความคิด

6. ฝึกให้รู้จักสร้างความคิดเชิงสร้างสรรค์ ต่อยอดแนวความคิด ตั้งสมมติฐาน สร้างจินตนาการ สร้างทางเลือกใหม่ สร้างนวัตกรรมที่หลากหลาย

7. ฝึกให้รู้จักประเมินค่า ประเมินข้อมูลจากการอ่าน ฟัง เขียน และการปฏิบัติจริง สร้างแนวคิดที่หลากหลายเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด

จากแนวทางข้างต้น จะเห็นว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ส่งเสริมให้นักศึกษา ได้พัฒนาความสามารถในการคิดมีหลายวิธี โดยทั่วไปแล้ว วิชาภาษาไทยสามารถพัฒนาการคิดโดย สอดแทรกในทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน บุคคลที่มีความสามารถในการคิดต้องเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่านและผู้เขียนที่ดี และผู้ที่มีความสามารถในการคิดจะมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า รู้จักนำความรู้และประสบการณ์มาเป็นพื้นฐานในการคิดทั้งสิ้น

การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา มีข้อจำกัดเรื่องเวลาเรียนและจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียน นักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเรียนภาษาไทยเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์ การสอนบรรยายเนื้อหาทฤษฎี ทั้งหมดแทบจะไม่เพียงพอกับเวลาที่มี จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีจำนวนมาก การฝึกปฏิบัติตามทักษะต่าง ๆ จึงทำได้ยาก ดังนั้น การใช้เวลาร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อคิดหรือพัฒนาการคิดจึงแทบเป็นไปไม่ได้เลย

แต่ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้ดำเนินการตาม ระบบ UTCC Hybrid Learning System ของมหาวิทยาลัย ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนจะต้องบรรยายเนื้อหา ทฤษฎีทั้งหมดแก่นักศึกษาจำนวนมากในชั้นเรียนจึงหมดไป เนื่องจากนักศึกษาสามารถศึกษาทฤษฎีเบื้องต้น ได้ด้วยตนเอง การเรียนวิชาภาษาไทยจึงมี 2 ส่วน ทั้งการศึกษาด้วยตนเองจากบทเรียนออนไลน์ (Online) และการเรียนในชั้นเรียน (Face-to-Face)

บทเรียนออนไลน์ (Online) วิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร แบ่งเนื้อหาของบทเรียนเป็น 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน แต่ละทักษะประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เนื้อหาทฤษฎี ตัวอย่าง และแบบฝึกหัด นอกจากนี้ ยังมีบทอ่านและการเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ตและสื่อ มัลติมีเดียต่าง ๆ ที่กำหนดให้นักศึกษาไปศึกษาเพิ่มเติมหรือค้นคว้ามาล่วงหน้า

บทเรียนออนไลน์ (Online) ในระบบ LMS (Learning Management System) มีโครงสร้างและ การออกแบบบทเรียนที่สนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหาสาระ และการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้สอน

ภายใต้ UTCC Hybrid Learning System อาจารย์ผู้สอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ได้เปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บรรยายเนื้อหาทฤษฎีทั้งหมดมาเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน กิจกรรมทั้งหลายเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิด ส่วนนักศึกษาเองต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบเข้าไป ลงทะเบียนเรียนใน UTCC Hybrid Learning System โดยใช้ User ID และ Password ของตนเอง เมื่อ ได้รับอนุมัติให้เข้าเรียนได้จากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาจะต้องเข้าไปศึกษาและทำแบบฝึกหัดในบทเรียน ซึ่งระบบ จะบันทึกเวลา รายละเอียดของการเรียน ตลอดจนคะแนนที่นักศึกษาทำได้ ไว้ให้อาจารย์ผู้สอนตรวจสอบได้ด้วย

วิธีการศึกษาบทเรียนออนไลน์ (Online) จะแตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียน หลายครั้งที่ในชั้นเรียนของการบรรยายปกติ มักจะพบนักศึกษาจำนวนมากขบถหลังห้อง และไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ตลอดภาคการศึกษา ในขณะที่การศึกษบทเรียนออนไลน์ (Online) นักศึกษาจะต้องนั่งอยู่หน้าเครื่อง คอมพิวเตอร์ตามวันและเวลาที่ตนเองสะดวก ไม่จำเป็นต้องหลบไปนั่งแถวหลังอีกต่อไป (John Davis, 2005: 4)

ในส่วนของการเรียนในชั้นเรียน (Face-to-Face) เมื่อเข้ามาในชั้นเรียน ชั่วโมงแรกของการเรียน การสอนอาจารย์จะอธิบายวิธีการเรียนใน UTCC Hybrid Learning System นักศึกษาสามารถใช้คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ค (Notebook) ที่มหาวิทยาลัยแจกให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคน ลงทะเบียนเรียนในระบบได้ตั้งแต่ในชั้นเรียน หรือไปดำเนินการเองภายหลัง นอกจากนี้ อาจารย์จะชี้แจงรายละเอียดของบทเรียนและกำหนดบทเรียนที่นักศึกษาจะต้องไปศึกษาด้วยตนเองจากบทเรียนออนไลน์ (Online) จากนั้นให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยในชั้นเรียน กลุ่มละประมาณ 10 คนเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตลอดภาคการศึกษา

การเรียนการสอนแต่ละชั่วโมงเริ่มต้นจากการพูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาทฤษฎีต่างๆ ที่กำหนดให้นักศึกษาไปศึกษามาล่วงหน้า กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน โดยใช้เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เป็นต้น บางชั่วโมงจะเป็นการตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนทฤษฎี จากนั้น จะเป็นกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักศึกษา นอกจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากบทเรียนออนไลน์ (Online) แล้ว การเรียนในชั้นเรียน นักศึกษายังได้ทำกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดต่าง ๆ หลังจากการอ่าน การฟัง หรือการชมสื่อมัลติมีเดีย

ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอนเสนอประเด็นปัญหา บทเรียน หัวข้อหรือแบบฝึกหัด อธิบายทำความเข้าใจแก่นักศึกษา
2. กิจกรรมรายบุคคล
3. กิจกรรมกลุ่ม
4. กิจกรรมนำเสนอผลสรุปของกลุ่ม
5. อาจารย์ผู้สอนประเมินผลงานและสรุปบทเรียน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน วิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมีข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับจำนวนนักศึกษา แม้ว่า วิชานี้จะป็นวิชาที่ต้องฝึกทักษะ ไม่ใช่การฟังบรรยายอย่างเดียวก็ตาม แต่การมีนักศึกษาจำนวนมากในชั้นเรียน ย่อมทำให้นักศึกษามีสมาธิน้อยลง และบรรยากาศในชั้นเรียนค่อนข้างคับคั่ง แต่ละห้องเรียนจะมีนักศึกษาประมาณ 80-100 คน การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ จะมีหลายกลุ่ม หากแบ่งกลุ่มย่อยมากเกินไป ก็จะจัดที่นั่งเป็นกลุ่มได้ไม่เพียงพอในห้องเรียน และการนำเสนอผลงานของกลุ่มย่อยต้องใช้เวลาานาน หลายกลุ่มอาจนำเสนอด้วยข้อมูลที่คล้ายหรือซ้ำกัน หากแบ่งกลุ่มใหญ่เกินไป การทำงานหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจะกระทำไม่ได้ทั่วถึง นอกจากนี้ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารยังได้กำหนดให้มีการตรวจแก้ไขงานเขียนในวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหลายชั้น (สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, 2552: 1-12) การตรวจงานเหล่านี้ต้องใช้ความละเอียดลออในการพิจารณา ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากปฏิบัติได้ยาก เพราะ แต่ละวันยังมีงานเขียนอีกหลายชั้นที่รอการตรวจแก้ไขเป็นลำดับต่อไป

อย่างไรก็ดี UTCC Hybrid Learning System ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนการสอนให้แจ่มใสมีชีวิตชีวามากขึ้น เปลี่ยนบทบาทของนักศึกษาจากผู้รับเป็นผู้ร่วมเรียนรู้และได้เรียนรู้ร่วมกัน การเรียนการสอนไม่ได้จำกัดเฉพาะในห้องเรียนแต่ขยายวงกว้างไปสู่แหล่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพิ่มมิติใหม่ของการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้อการเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ที่ดำเนินการภายใต้ UTCC Hybrid Learning System ได้ประหยัดเวลาในการอธิบายทฤษฎีเบื้องต้นแก่นักศึกษา การเรียนในระบบนี้จึงมิใช่เป็นเพียงการเรียนแบบเดิม แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อรู้จักตนเอง พัฒนาการเอง รู้จักผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ กระบวนการเรียนการสอนเช่นนี้ นอกจาก จะพัฒนาให้นักศึกษาเป็นคนเก่ง คนดีและคนมีความสุข ยังเป็นคนที่ก้าวมันและทันโลกอีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนของการเรียนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ใน UTCC Hybrid Learning System เน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิด เนื่องจากการคิดและการสอนคิดเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสนใจศึกษาและเน้นเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพทุกด้าน แต่เดิม ระบบการเรียนการสอนเน้นด้านการพัฒนาทางสติปัญญา ซึ่งวัดความรู้ความสามารถด้วยการทดสอบ ปัจจุบันวงการศึกษทั้งในและต่างประเทศค้นพบว่า การพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนทำได้ในขอบเขตที่จำกัด ยังไปไม่ถึงเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ มีงานวิจัยจำนวนมากบ่งชี้ว่า ในการสอบ ผู้เรียนสามารถทำได้ดีในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐาน แต่เมื่อมาถึงส่วนที่ต้องใช้ความคิดและเหตุผล ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี (ทิสนา แชมมณี, 2542: 45)

ทิสนา แชมมณี (2542: 56) ได้จัดมิติของการคิดไว้ 6 ด้าน เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการพัฒนาความสามารถของเด็กและเยาวชน คือ มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด มิติด้านทักษะการคิด มิติด้านลักษณะการคิด มิติด้านกระบวนการคิด และมิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คำนี้ถึงมิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิดเป็นสิ่งสำคัญประการแรก เพราะการคิดเป็นกระบวนการ ผู้เรียนไม่สามารถคิดได้โดยไม่มีเนื้อหาของการคิด การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการคิดส่วนใหญ่ หมายถึง ตัวบท เรื่องราว หรือโจทย์ที่อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดขึ้นนั่นเอง

สำหรับมิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด และมิติด้านทักษะการคิดนั้น แต่ละบุคคลจะมีคุณสมบัติเหล่านี้แตกต่างกัน เช่น ผู้ที่ใจกว้างย่อมยินดีที่จะรับฟังข้อมูลจากหลายฝ่าย อาจได้รับข้อมูลมากกว่าผู้อื่นทำให้อารมณ์ดีขึ้น เป็นต้น แต่เมื่อร่วมกันทำงานกลุ่ม กลุ่มจะช่วยพัฒนาทักษะเหล่านี้ของแต่ละคนได้

มิติด้านลักษณะการคิดที่สำคัญ มีหลายประการ ได้แก่ การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียดการคิดชัดเจน การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดกว้าง การคิดไกล การคิดลึกซึ้งและการคิดแหวกแนว เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษานำเสนอความคิดเห็นทั้งของตนเองและกลุ่มได้อย่างอิสระ โดยไม่มีการตั้งธงไว้เป็นแนวทางที่ตายตัวเพียงประการเดียว

กระบวนการคิดเป็นการคิดที่ประกอบด้วยลำดับขั้นตอนในการคิด แต่ละขั้นตอนต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ตามความเหมาะสม การได้มีโอกาสคิดอยู่เสมอจะสามารถพัฒนามิติด้านกระบวนการคิดได้

มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดเป็นมิติสำคัญของการคิดอีกประการหนึ่ง ผู้ที่ตระหนักรู้และประเมินการคิดของตนเองได้ จะสามารถปรับปรุงกระบวนการคิดของตนเองให้ดีขึ้นเป็นลำดับ

หากมิติทั้ง 6 ประการข้างต้นเกิดขึ้นในกระบวนการคิดอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพจะยิ่งส่งผลให้การคิดนั้นเกิดคุณภาพตามไปด้วย

ในการศึกษาหลักและทฤษฎีทางการคิด พบว่า การจัดกิจกรรมหลากหลายที่ใช้ในการเรียนการสอนล้วนเป็นการใช้ความคิดแทบทั้งสิ้น เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแสดงทัศนะ การวิเคราะห์ เป็นต้น หากในชั้นเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้มากเท่าไร กิจกรรมเหล่านั้นก็จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการคิดให้แก่ผู้เรียนมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ กิจกรรมกลุ่มในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย การระดมสมอง การแก้ปัญหา กรณีศึกษา หรือการปฏิบัติต่าง ๆ ยังช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน

การจัดการเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร อยู่ในความดูแลของสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มีอาจารย์ผู้สอน 10 – 15 ท่านในแต่ละภาคการศึกษา จำนวนกลุ่มเรียนในภาคต้นประมาณ 40 กลุ่ม ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา สาขาวิชาจะจัดประชุมคณาจารย์ผู้สอน มีการจัดทำคู่มือการสอน จัดเตรียมและคัดสรรข้อมูล กำหนดแบบฝึกหัดและกิจกรรม มอบหมายให้อาจารย์ไปจัดเตรียมข้อมูลเหล่านั้น ภายใต้กรอบความคิดต่าง ๆ กัน เพื่อให้เกิดความหลากหลาย จากนั้น จะนำเสนอให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารจัดทำข้อมูล แบบฝึกหัด หรือกิจกรรมที่เลือกใช้ ใหม่ทุกปี การศึกษา เพื่อให้มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ อาจารย์ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรให้สอดคล้องกับลักษณะของบทเรียน มีเนื้อหาที่ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดี จรรโลงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งงามของชาติ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หากมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับชีวิตและธรรมชาติก็เป็นเนื้อหาที่เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมตามวัยที่จะรับได้ อย่างไรก็ตาม ภัยของนักศึกษาย่อมแตกต่างจากอาจารย์ผู้สอน การเลือกสรรเนื้อหา และกิจกรรม อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงความแปลกใหม่ ตื่นเต้น สนุกสนาน ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น ไม่ล้าสมัย กิจกรรมทั้งหลายควรเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาผู้เรียนให้ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้การทำงานที่สร้างสรรค์ ทำเป็นกลุ่ม รู้จักการยอมรับผู้อื่น ค้นพบตนเอง และเห็นประโยชน์ของการเรียน

จากการจัดการเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ใน UTCC Hybrid Learning System ในปีการศึกษา 2551 – 2552 ภาพรวมของผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่ตั้งใจเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในทิศทางที่เหมาะสม เริ่มเรียนรู้การศึกษบทเรียนล่วงหน้าด้วยตนเอง กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน สามารถแลกเปลี่ยนทัศนะและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้ มีการพัฒนาทักษะทางการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ตลอดจนเพิ่มพูนทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น

ในด้านการประเมินผล การเรียนการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมิได้ประเมินผลจากการสอบที่เน้นวิชาการเพียงด้านเดียว แต่จะมีการประเมินพัฒนาการในลักษณะของกิจกรรมโครงการบูรณาการทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ที่นักศึกษาจะต้องร่วมกันคิดและนำเสนอเป็นโครงการตามความถนัดและความสนใจของกลุ่ม และผ่านการทำงานเป็นกลุ่ม โดยใช้ทักษะทั้ง 4 จากนั้นมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักการพัฒนาการตามแนวความคิดของบลูม (Bloom) ทั้ง 6 ชั้น คือ ความรู้ความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation) และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ การสร้างสรรค์ หรือประยุกต์ใช้ และการประเมินผลงาน โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 2)

กิจกรรมการสอนที่หลากหลายเช่นนี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาจะมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ ตีความ สร้างความรู้ด้วยตนเอง เมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันแสวงหาความรู้ หากคำตอบ ตลอดจนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การจัดการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้ ทั้งอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเชื่อว่า การเรียนรู้ของเราเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สมหวังที่ได้สัมผัสประสบการณ์ความรู้ใหม่ ๆ จะมีโอกาสพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้ และการพัฒนากระบวนการคิดจะปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กิจกรรม การฟังเพลงดาวมหาลัย ของ ศิลปิน สาวมาต เมก้าแดนซ์

“เพลงดาวมหาลัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับชานาต่างจังหวัด ส่งลูกสาวมาเรียนมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ลูกสาวได้รับเลือกให้เป็นดาวมหาลัย มีความสุขกับการใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานคร พอปิดภาคฤดูร้อนต้องกลับต่างจังหวัด เธอรู้สึกไม่มีความสุข ไม่ชอบทุกอย่างในชนบทบ้านเกิดอีกต่อไป”

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนดำเนินการ ดังนี้

1.1 ให้นักศึกษาฟังเพลง ดาวมหาลัย โดย อาจารย์ผู้สอนเปิดให้ฟังจากแผ่นซีดี (CD – Rom) หรือ ใช้อินเทอร์เน็ต เปิดจาก <http://www.youtube.com>

1.2 หลังจากนักศึกษาฟังเพลงแล้ว อาจารย์พูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลง กำหนดเป็นคำถามสั้น ๆ เพื่อร่วมกันตอบคำถามจากเพลงที่ได้ฟัง ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนสามารถพูดคุยเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในเนื้อเพลงด้วย เช่น การใช้ถ้อยคำภาษาถิ่น เป็นต้น

1.3 จากนั้นแต่ละกลุ่มย่อยต้องร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ เช่น ภาพสะท้อนของสังคมไทยจากเพลงดาวมหาลัย เป็นต้น และส่งตัวแทนนำเสนอความคิดเห็น

1.4 นักศึกษาเขียนแสดงทัศนะ หัวข้อ “ดาวมหาลัยในทัศนะของนักศึกษาควรเป็นอย่างไร” ส่งเป็นการบ้าน

1.5 ในคาบเรียนถัดไป อาจารย์และนักศึกษาพูดคุยกันเกี่ยวกับงานเขียนแสดงทัศนะ และสรุปเป็นภาพรวมร่วมกัน

กิจกรรมนี้ จะช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่นักศึกษา นักศึกษาจะได้มีโอกาสคิดและไตร่ตรอง ตระหนักถึงแนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

2. กิจกรรม การอ่านเรื่องสั้น เรื่อง หมู่บ้านแอโรบิค ของ ทศนาวดี (ตีพิมพ์ครั้งแรก ใน มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1404 ประจำวันที่ 13 – 19 กรกฎาคม 2550)

“หมู่บ้านแอโรบิค สะท้อนเรื่องราวของชาวชนบทในยุคปัจจุบัน ที่มีความทันสมัยหลังไหล แลกเปลี่ยนเข้าไปในหมู่บ้าน เช่น กิจกรรมการเดินแอโรบิคของผู้สูงอายุและการแข่งมอเตอร์ไซด์ของวัยรุ่น กิจกรรมทันสมัยเหล่านี้กำลังทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิม คนชราที่เคยอยู่กันอย่างรักใคร่สามัคคี ทำกิจกรรมร่วมกัน อย่างสนุกสนานกลับต้องมาแข่งขันกันเพื่อศักดิ์ศรีของหมู่บ้าน ในขณะที่วัยรุ่นสนใจแต่การขับรถมอเตอร์ไซด์ แข่งกัน เรื่องราวเหล่านี้ นอกจากจะชี้ให้เห็นว่า ชาวบ้านทุกวัยต่างตกเป็นเหยื่อของยุคสมัยทั้งสิ้นแล้ว ยังสามารถมองเป็นมุมสะท้อนกลับต้อนโยบายเสริมสร้างสุขภาพของรัฐบาลด้วย”

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 ให้นักศึกษาศึกษาทฤษฎีการอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นพร้อมทั้งศึกษาตัวอย่างจาก บทเรียนออนไลน์ (Online) มาล่วงหน้า

2.2 ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนพูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีและตัวอย่างที่กำหนดให้ ศึกษา

2.3 ให้นักศึกษาอ่านเรื่องสั้น เรื่อง หมู่บ้านแอโรบิค จากบทอ่านที่แจกในชั้นเรียน วิเคราะห์ องค์ประกอบและเนื้อหาของเรื่อง บันทึกคำตอบในกระดาษ

2.4 แต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น หัวข้อสรุปของกลุ่มจากงานที่แต่ละคนนำเสนอในกลุ่ม ตลอดจนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในเรื่องสั้นเรื่องนี้ได้อย่างเสรี เช่น นักศึกษาอาจจะอภิปรายเกี่ยวกับนโยบายการเสริมสร้างสุขภาพของรัฐบาล เป็นต้น จากนั้น ตัวแทนกลุ่มจะนำเสนอข้อสรุปหน้าชั้นเรียน

2.5 อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภาษา และให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในเรื่อง

2.6 สรุปทบทเรียน

กิจกรรมเช่นนี้ นอกจากนักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์แล้ว นักศึกษายังมีโอกาสแสดงทัศนะต่อประเด็นต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มเติมอีกด้วย

3. กิจกรรม การชมรายการสารคดีบนอกกะลา ตอน ความรู้รอบโอง

“โองมั่งกรเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นเป็นจำนวนมากในจังหวัดราชบุรี เจ้าของโรงงานตั้งเดิมเป็นชาวจีนที่มาจากเมืองไทย โองจึงเป็นลวดลายมังกร ซึ่งเป็นลวดลายมงคลตามวัฒนธรรมจีน ปัจจุบันความจำเป็นในการใช้โองลดน้อยลงตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในสารคดีเรื่องนี้ นักศึกษาจะได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและขั้นตอนการปั้นโอง”

กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินการ ดังนี้

3.1 ให้นักศึกษาชมรายการสารคดีบนอกกะลา ตอน ความรู้รอบโอง

จาก <http://www.tvburabha.com>

3.2 ให้นักศึกษาตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังเป็นรายบุคคลในแบบฝึกหัดที่แจกให้

3.3 แบ่งกลุ่มนักศึกษาอภิปรายแสดงความคิดเห็น หัวข้อ “โองมั่งกร ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือจะเหลือเพียงแค่ตำนาน” และส่งตัวแทนนำเสนอความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันหน้าชั้นเรียน

3.4 ให้นักศึกษาเขียนแสดงทัศนะของตนเองเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ส่งเป็นการบ้าน

3.5 สรุปทบทเรียน

กิจกรรมเช่นนี้ นักศึกษาจะได้มีโอกาสแสดงทัศนะ ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ได้นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

4. กิจกรรมโครงการ บูรณาการทักษะการใช้ภาษาไทย

“กิจกรรมโครงการ เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นหาคำตอบ ในสิ่งที่นักศึกษาอยากได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้เลือกศึกษาตามความสนใจ การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายรูปแบบมาผสมผสานกัน นักศึกษาจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งความรู้ นักศึกษาสามารถสรุปความรู้ด้วยตนเองและกลุ่ม ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมปรับปรุงความรู้ที่ได้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังข้อมูลความคิดเห็น รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น”

กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินการ ดังนี้

ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกัน กำหนดหัวข้อโครงการตามความสนใจ

4.1 กำหนดวัตถุประสงค์

4.2 กำหนดวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้

4.3 กำหนดเค้าโครงของโครงการ

4.4 ศึกษาค้นคว้าตามเค้าโครง

4.5 เขียนรายงานและจัดเตรียมการนำเสนอรายงาน

4.6 นำเสนอผลงานของกลุ่มในชั้นเรียน

4.7 สรุปทบทเรียน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาพูดคุยถึงการทำงานร่วมกัน ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับ

กิจกรรมเช่นนี้ นักศึกษาจะได้มีโอกาสเลือกศึกษาในหัวข้อที่สนใจ รู้จักค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น รับผิดชอบต่อความเห็นของกลุ่ม นำเสนองานโดยบูรณาการทักษะทั้งสิ้น คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

บทสรุป

การพัฒนาความสามารถทางการคิดจัดเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะความสามารถทางการคิดจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง ในช่วงเวลาที่โลกกำลังเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สภาพเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแห่งการพัฒนาข่าวสารข้อมูล เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการรับและการใช้ข้อมูล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้ทุกคนพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ แต่ละวันมีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากปรากฏอยู่ นักศึกษาจะต้องมีวิธีการที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกข้อมูลที่เหมาะสม เพราะบางข้อมูลอาจไม่เป็นประโยชน์หรือไม่มีคุณค่ามากเพียงพอ บางข้อมูลอาจไม่ครอบคลุมรายละเอียดข้อมูลได้ทั้งหมด

ระบบการเรียนแบบไฮบริดของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (UTCC Hybrid Learning System) มีทั้งการเรียนการสอนแบบ e – Learning ใช้บทเรียนออนไลน์ (Online) กับ การเรียนการสอนในชั้นเรียน (Face-to-Face) ในส่วนของบทเรียนออนไลน์ (Online) ได้ช่วยประหยัดเวลาในการอธิบายทฤษฎีเบื้องต้นที่ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพที่เขามีอยู่ ส่วนการเรียนในชั้นเรียน เมื่อลดการอธิบายทฤษฎีเบื้องต้นลง จึงมีเวลามากพอในการพูดคุยซักถาม ทำแบบฝึกหัด พัฒนาการคิดของนักศึกษาได้อย่างเต็มที่ นักศึกษารู้สึกสนุกสนาน ตื่นตาตื่นใจ กับการเรียนที่ไม่ต้องนั่งฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว นักศึกษาได้มีโอกาสทำงานกลุ่มบ่อยครั้ง ได้เรียนรู้การฟังผู้อื่น ได้เสนอข้อคิดความเห็นของตนเองแก่สมาชิกในกลุ่ม ฟัง คิด ฟัง อ่าน ได้เขียนและพูดเพื่อนำเสนองาน

แม้ว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารยังมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนนักศึกษา เนื่องจากแต่ละห้องเรียนมีนักศึกษาค่อนข้างมาก จำนวนประมาณ 80 – 100 คน ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้การจัดกิจกรรมกลุ่มทำได้ลำบาก นักศึกษามักไม่มีโอกาสเปลี่ยนกลุ่มทำงานไปตลอดภาคการศึกษาเพราะการแบ่งกลุ่มใหม่จะเสียเวลา หากแบ่งกลุ่มย่อยมากเกินไปก็จะจัดที่นั่งในห้องเรียนได้ไม่เพียงพอ การนำเสนอผลงานของกลุ่มย่อยใช้เวลานาน บางครั้งจะนำเสนอข้อมูลที่คล้ายหรือซ้ำกันมากเกินไป หากแบ่งกลุ่มใหญ่ การทำงานหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะทำได้ไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ การตรวจแก้ไขงานที่นักศึกษาทำส่งเป็นเรื่องที่ปฏิบัติยากและใช้เวลานาน เพราะมีนักศึกษาจำนวนมากในกลุ่ม แต่ละคนหรือกลุ่มมีงานส่งหลายชิ้น หากจำนวนนักศึกษาต่อกลุ่มลดลง และได้ใช้ห้องขนาดเท่าเดิม จะสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทั้งหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2547. พิมพ์ครั้งที่ 7. **การคิดเชิงวิพากษ์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซัคเซสมีเดีย จำกัด.
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2550. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554)”.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2541. **การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไเอเดียสแควร์.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2550. **E – Instructional Design** วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนรู้การสอนอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แชมมณี. 2551. พิมพ์ครั้งที่ 8. **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แชมมณีและคณะ. 2542. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ.
- นิตยา บิลันทรานนท์. 2542. **การเรียนรู้ความคิดรวบยอด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551. **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทคนิคพรินติ้ง.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. 2545. พิมพ์ครั้งที่ 2. **การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิค การสอน**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, สาขาวิชา. 2552. **คู่มือการสอนวิชา HG 001 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (อัดสำเนา)
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2550. **การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิไลพร สุตันไชยนนท์. 2546. “ปฏิสัมพันธ์ของสถานการณ์ปัญหาที่นำเสนอบนเว็บและการสนับสนุนการเรียนรู้ในการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาทันตแพทย์.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์และอุษา ชูชาติ. 2544. **ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- , 2545. **การเรียนรู้รูปแบบใหม่: ยุทธศาสตร์ด้านนโยบายและการใช้ทรัพยากร**. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สามารถ แก้วแรมเรือน. 2552. **คู่มือการใช้ระบบบริหารการเรียนการสอน (Learning Management System : LMS)**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.(อัดสำเนา)
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรณี วรณเลิศลักษณ์และพรรณิ สินธพานนท์. 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. **พัฒนาทักษะ การคิดพิชิตการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสียงเชียง.
- John Davis. 2005. *Critical Thinking, Experiential Education, and Contemplative Education Online*. USA. : Naropa University.